

Zápis ze zasedání Výboru pro práva dítěte

ze dne 16. září 2020

Místo a čas konání: Úřad vlády, ul. Vladislavova 4, Praha 1, místnost Fórum, od 9:30 hod

Přítomni: K. Bělohávková, její zástupkyně K. Lindauerová, K. Dürichová, D. Hovorka, K. Chábová, P. Kačírková, A. Křístek, K. Lach, L. Máchová (zástupkyně L. Rybové), E. Petrová, M. Prokeš, A. Redlichová, **K. Šimáčková Laurenčíková** (předsedkyně), M. Šimůnková, Š. Tyburcová, L. Zícha

Omluveni: M. Dord, J. Husák, Á. Němečková, B. Spáčilová, D. Strupek

Sekretariát a Sekce lidských práv ÚV: J. Machačka, N. Illková (zastupující tajemnice Výboru), H. Válková (zmocněnkyně vlády pro lidská práva)

Program:

1. **Aktuální informace** (K. Šimáčková Laurenčíková)
2. **Opatrovnické soudnictví – statistiky** (A. Redlichová)
3. **Vývoj návrhu zákona o ochránci práv dětí** (H. Válková, J. Machačka)
4. **Přijetí usnesení na podporu zřízení ochránce práv dětí**
---přestávka---
5. **Reflexe opatření týkající se dětí a rodin, která byla přijata během karantény související s COVID-19** (K. Šimáčková Laurenčíková)
6. **Připojení se k usnesení Výboru pro základní práva a diskriminaci ze dne 27. srpna 2020 k dopadům opatření přijatých v souvislosti s pandemií onemocnění COVID-19 na osoby ohrožené chudobou a sociálním vyloučením**
7. **Návrh novely zákona č. 372/2011 Sb. o zdravotnických službách a podmínkách jejich poskytování** (Š. Tyburcová)
8. **Různé**
 - a. **Diskuze a přijetí usnesení k návrhu novely vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů** (K. Šimáčková Laurenčíková)

Paní předsedkyně a paní zmocněnkyně přivítaly členky a členy Výboru a zahájily zasedání.

1. Aktuální informace

Informace o zasedání Rady vlády pro lidská práva dne 1. září 2020

Paní předsedkyně pro členy Výboru shrnula zasedání Rady vlády pro lidská práva, které se konalo 1. září 2020 a informovala je o tom, jaké podněty Výboru pro práva dítěte byly Radou schváleny. Jednalo se o:

Podnět ve věci dlouhodobě nepříznivé situace rodině-právního a opatrovnického soudnictví,

Podnět k úpravě podmínek pro poskytování pobytových služeb ohroženým dětem, zejména služeb rané péče v kolektivní formě a

Podnět ve věci žáků s odlišným mateřským jazykem v českých školách.

Poté oslovila J. Machačku jako tajemníka Rady s dotazem, jaký postup bude následovat pro zajištění plnění úkolů uložených v podnětech vládě či jednotlivým resortům.

J. Machačka sdělil, že paní zmocněnkyně zašle resortům dopisy s upozorněním na Radou schválené podněty a z nich vyplývající úkoly.

Paní zmocněnkyně doplnila, že nejprve bývá vyhodnoceno, zda z podnětu vyplývá pro daný resort nějaký úkol a poté svým jménem žádá resorty o realizaci usnesení, které jim Rada na základě konkrétního podnětu uložila, a o sdělení, jaké kroky k tomu byly přijaty.

Paní předsedkyně poděkovala členům za jejich činnost v rámci Výboru, která vedla k přijetí podnětů, a poděkovala také paní zmocněnkyni za pomoc s obhajobou podnětů na zasedání Rady vlády pro lidská práva.

2. Opatrovnické soudnictví – statistiky

A. Redlichová uvedla, že Výboru představí informace ze statistik Ministerstva spravedlnosti (MSP), které se týkají počtu opatrovnických soudců. Upozornila také na vydání Výroční statistické zprávy MSP o stavu justice za rok 2019, zejména na přílohu k této zprávě, která obsahuje velké množství informací k soudnictví. A. Redlichová osvětlila základní pojmy, které jsou ve statistických údajích používány, a přešla ke komentáři statistických údajů týkajících se opatrovnického soudnictví za jednotlivé soudy. Uvedla, že podle údajů, které má MSP k dispozici, je pro opatrovnické soudce únosné, pokud mají rozhodnout cca 400 případů za rok. Upozornila také na zvláštní jev, že někteří opatrovnickí soudci mají přiděleno velké množství případů (např. přes 500 věcí ročně), ale délka řízení je poměrně krátká, a to i v porovnání s nepřetíženými soudy. Může tak vznikat obava, zda rychlost řízení nemá vliv na jeho kvalitu.

Paní předsedkyně se v návaznosti na to zeptala, zda je ze strany MSP možné provést kvalitativní analýzu rozhodnutí v opatrovnických věcech, třeba ve spolupráci s akademickými pracovníky. Neměli bychom se zabývat čísly, ale také kvalitou rozhodování, např. zda byl v úvahu brán názor dítěte a zda mělo dítě možnost se vyjádřit. Kde je soudců málo a rozhodují mnoho věcí za krátký čas, tam vzniká riziko, že tomu tak nebylo.

A. Redlichová odpověděla, že o takových plánech neví. Dále uvedla, že by v tomto ohledu možná mohlo pomoci zveřejňování rozhodnutí i soudů nižších instancí.

Paní zmocněnkyně sdělila, že v trestní oblasti jsou podobné problémy řešeny na úrovni předsedů krajských soudů, kterým je uloženo, aby sledovali rozhodování v určité oblasti a zasílali k danému tématu rozsudky nižších instancí. Obdobně lze postupovat i u opatrovnických řízení, např. sledovat, kolik případů je otevřených několik let (po dobu dospívání dítěte), a poté z toho zpracovat analýzu. Kritéria vypracovává v úzké spolupráci MSP a předsedové krajských soudů. Požádala paní Redlichovou o předání této informace na příslušných odděleních MSP.

M. Šimůnková také vyjádřila obavy nad kvalitou rozhodování u soudů, kde je velký rozdíl mezi počtem úvazků a vypočtenou potřebou a zároveň mají jedny z největších počtů vyřízených věcí za krátkou dobu.

Paní předsedkyně navrhla, aby obavy členů Výboru byly formou dopisu sděleny paní ministryni spravedlnosti.

A. Redlichová poté doplnila, že MSP bude na základě těchto statistických údajů vytipovávat soudy, které poté upozorní na možnou přetíženost soudců a rizika s tím spojená. Je však potřeba nejdříve znát celkovou situaci soudu a rozložení jednotlivých agend. Tyto údaje nyní zpracovává příslušný útvar MSP.

Paní zmocněnkyně poděkovala za statistické údaje a upozornila na rozdíl mezi řízením justice, ve které má ministr spravedlnosti nezastupitelnou roli, a individuálním rozhodnutím, ve kterém samozřejmě soudci nesmí být ovlivňováni. Paní ministryni jménem Výboru v této věci kontaktujeme s žádostí a návrhem na získání dat.

Členové Výboru poté vznesli doplňující dotazy na pojmy uvedené ve statistikách, A. Redlichová přislíbila jejich doplnění.

M. Šimůnková sdělila, že veřejný ochránce práv se také dlouhodobě věnuje tématu opatrovnického soudnictví a že 3. září 2020 proběhla schůzka pracovníků KVOP s paní náměstkyní Cetlovou z MSP, na které jí připomněli podněty týkající se opatrovnického soudnictví a související problematiku s tím, že by situace měla být řešena. Poté se zeptala, zda jsou ve statistikách zahrnuty také úvazky osob, které jsou např. na dlouhodobé nemocenské nebo na rodičovské dovolené. Pokud ano, uvedené údaje tak budou ještě více zkreslené. A. Redlichová odpověděla, že tyto údaje jsou vedeny zvlášť.

K. Bělohávková požádala, aby v dopisu pro paní ministryni byla jako priorita zmíněna také problematika vzdělávání soudců, neboť se to také týká řízení justice a stále se setkává s tím, že se soudci povinnému vzdělávání brání. Justiční akademie (JA) sice dělá krásné kurzy, ale soudci tam nejedí, a pokud jezdí, tak stále opakovaně ti samí.

Paní předsedkyně souhlasila s tím, že by součástí kvalitativní analýzy měl být také té to, jaká je úroveň rozvoje profesního vzdělávání soudců. Může to významně limitovat rozhodování v jednotlivých věcech a ve fungování soudu obecně.

Paní zmocněnkyně doplnila, že kurzy JA také považuje za přínosné, neboť zpracovávají např. také vývoj judikatury evropských soudů či nálezy ústavního soudu, konkrétně třeba ve vztahu k vyjadřování se dítěte před soudem. Někteří soudci se bohužel kurzů neúčastní ani na opakovaná pozvání a na žádném školení nebyli i déle než pět let. Zde se potom vkrádá myšlenka, zda to soudce dělá naschvál, nebo zda dělá svoji agendu tak, jak by měl. Předsedové krajských soudů by od nich měli chtít vysvětlení a případně je přesunout na jiný úsek.

Požádala také o upřesnění statistických údajů o napadlých věcech a věcech obživlých (uvedeny společně). A. Redlichová přislíbila, že požádá příslušný útvar MSP o jejich doplnění.

K tématu vzdělávání soudců ještě A. Redlichová doplnila, že JA se opravdu snaží soudce vzdělávat a na jaře 2020 analyzovala vzdělávání opatrovnických soudců (blíže viz stanovisko MSP k podnětu k opatrovnickému soudnictví) a jejich účast na školeních. V návaznosti na to bude realizovat projekt, jehož cílem je zajistit regionální školení ideálně na daném soudě, aby soudci nemuseli na vzdělávací akce cestovat. Další variantou, se kterou JA pracuje, je vzdělávání soudců online formou.

E. Petrová uvedla, že jde o kurzy o judikatuře Evropského soudu pro lidská práva z platformy HELP. V Kanceláři vládního zmocněnce pro zastupování ČR před ESLP jsou vyškoleni pro vedení takových kurzů. Kurzů pro opatrovnické soudce na této platformě je mnoho, bohužel pro někoho může být limitující, že jsou zatím většinou pouze v angličtině, avšak JA plánuje jejich překlad do češtiny. Dále jako jedna ze školitelek JA potvrdila, že školení pro opatrovnické soudce je hodně, ale jezdí na ně stále stejní lidé. Doporučuje pro soudce zajistit lepší motivaci ke vzdělávání. Uvedla také, že kurzy JA už i přenáší online, účastnit se tak může kdokoliv.

M. Šimůnková upozornila na to, že ze statistik vyplývá opravdu velmi nízká účast opatrovnických soudců na školeních (4, 39 % z krajských soudů, necelých 10 % z okresních a obvodních soudů). Je to tím, že kapacita osob na školeních není naplněna proto, že je kurzů hodně, nebo je přetlak zájemců a nedostatečná kapacita školení. Vede si k tomu JA či MSP nějaké statistiky? A. Redlichová odpověděla, že takové statistiky nemá k dispozici a je třeba se v této věci obrátit na zástupkyni JA Mgr. Janu Zapletalovou Koláčkovou, která byla přítomna na červnovém zasedání Výboru, ale k jejímu příspěvku se Výbor z časových důvodů nedostal. Paní zmocněnkyně zdůraznila, že na tuto otázku je do budoucna potřeba odpovědět.

Paní předsedkyně doplnila, že již v minulosti paní Zapletalová z JA uvedla, že kapacita školení bývá naplněna, ale stále stejnými lidmi. Bylo by vhodné, aby ji Výbor znovu pozval k prodiskutování daného problému. Zopakovala, že nejde o žádné ovlivňování soudců, ale o rozvoj jejich profesních kompetencí. Pokud mají zjišťovat názor dítěte po těžkém traumatu nebo duševně nemocných dětí, tak je potřeba velmi specifická dovednost umět komunikovat bezpečně a citlivě a je to zodpovědnost každého opatrovnického soudce. Pokud se takovou dovednost soudce nenaučil a nemá ji, vede to k retraumatizaci dětí komunikací, která je poškozují a stresuje. Tomu bychom se měli snažit předejít a nespokojit se s tím, že někdo se vzdělávat chce a někdo ne.

A. Redlichová pokračovala v prezentaci. U jednoho ze soudů byl zřejmý nedostatek personálních kapacit, proto se paní předsedkyně dotázala, zda s takovou situací MSP může nebo plánuje něco dělat, když má údaj o tom, že daný soud nemá téměř polovinu potřebných kapacit pro opatrovnickou agendu. Paní zmocněnkyně doplnila dotaz na to, co již MSP udělalo konkrétně, zda o tom již informovalo ministryni či náměstkyni apod. A. Redlichová odpověděla, že náměstci i paní ministryně jsou o tom informováni, jelikož statistické údaje byly přílohou stanoviska ministryně k podnětu Výboru ve věci rodinně-právního a opatrovnického soudnictví. Zopakovala však, že MSP bude na základě těchto statistických údajů vytipovávat soudy, které poté upozorní na možnou přetíženost soudců a rizika s tím spojená. Je však potřeba nejdříve znát celkovou situaci soudu a rozložení jednotlivých agend. Tyto údaje nyní zpracovává příslušný útvar MSP. Pokud jde o propočtenou potřebu na příští rok, věc je zatím stále ve schvalování, ale jsou indicie, že celková propočtená potřeba vychází nižší než předešlé roky, takže se spíše nepředpokládá navyšování počtu soudců.

Paní předsedkyně k tomu uvedla, že by bylo frustrující, pokud by si MSP dalo práci s daty a ty pak nevyhodnotilo a nepřijalo žádná opatření, aby byly řešeny problémy, které z nich vyplývají. Paní zmocněnkyně doplnila, že pokud z doplňujících šetření opravdu vyjde najevo problém, měl by být předseda soudu vyzván věc řešit. Buď ji může řešit v rámci svých možností, nebo se obrátit na ministryni spravedlnosti. Ministryně pak buď udělá na soudě nějaké změny, což je docela obtížné, pokud je soudců méně, než je kontingent celkových případů, nebo se obrátit na ministerstvo financí s žádostí o více finančních prostředků. Pokud prostředky nebudou k dispozici, vystavuje se MSP mediálnímu tlaku, že se začnou objevovat články, že se resort spravedlnosti není schopen postarat o nejcitlivější agendu opatrovnického soudnictví. K ministryni spravedlnosti se ale prvně musí dostat informace o problému, podklady a tvrdá data, aby ho mohla řešit.

V závěru prezentace A. Redlichová shrnula představená data s tím, že pokud jde o rozdíl mezi vypočtenou potřebou a skutečnými počty úvazků opatrovnických soudců, 14 soudů je v ideální situaci, kdy mají úvazků akorát nebo více než potřebují, u 14 soudů chybí maximálně půl úvazku, u 17 soudů chybí 0,5 až 1 úvazek, u 17 soudů chybí 1,01 až 1,5 úvazku, 14 soudům chybí 1,51 až 2 úvazky, 4 soudům chybí 2,01 až 2,5 úvazku, 2 soudům chybí 2,51 až 3 úvazky a 4 soudům chybí více než 3 úvazky.

Pokud jde o krajské soudy, nevypočítává se zde vypočtená potřeba pro opatrovnické soudnictví, to je zahrnuto do civilní agendy. U většiny soudů není žádný soudce, který by dělal opatrovnickou agendu alespoň na půl úvazku, výjimkou je pouze Krajský soud v Praze a Krajský soud v Ústí nad Labem. M. Šimůnková upozornila, že z uvedených dat vyplývá, že krajské soudy nejsou specializované. A. Redlichová sdělila, že data je potřeba ještě upřesnit, protože mohou být zkreslená. Záleží, mezi kolik senátů je agenda rozdělená, přičemž Ministerstvo chce tuto informaci pravidelně zjišťovat. Na nejbližší poradě s předsedy krajských soudů bude vznesen dotaz na zpřesnění. Paní zmocněnkyně sdělila, že údaje Výbor bude požadovat co nejdříve, nejpозději do konce října. Přidáme tento dotaz do dopisu ministryni spravedlnosti.

K. Bělohávková navrhla zjistit údaje o alespoň třetinových úvazcích na krajských soudech, když zatím nejnižší zjišťované jsou poloviční úvazky. Čísla nyní vychází velmi zvláště, zkusme tedy rozšířit hledisko.

M. Šimůnková navrhla do dopisu pro paní ministryni spravedlnosti vedle již zmíněných témat zahrnout i problematiku výslechových místností na soudech pro děti. Na jednáních s paní

náměstkyní Cetlovou se zjistilo, že se situace za dva roky nikam neposunula. Situace na soudech vůbec není zmapovaná. Neví se, jaké jsou potřeby, zda personální, finanční či jinak materiální. Pro děti je důležité, aby měli příjemné prostředí, když jsou vyslýchány. Variantou jsou dětské výslechové místnosti na policii. Navrhla MSP, ať se zeptají soudů, jak na tom jsou, případně ať sdělí, co by potřebovali, aby místnost zřídit mohli. Paní zmocněnkyně požádala o podklady z jednání, aby do dopisu ministryni mohla uvedené požadavky zakomponovat. A. Redlichová zmínila spolupráci MSP a Ministerstva vnitra, že soudy, které nemají možnost výslechovou místnost pro děti zřídit, mohou využívat obdobné místnosti na policii. MSP se chystá na základě podkladů od MV dát možnost této spolupráce na vědomí soudům a zároveň požádat soudy o informaci, zda mají zvláštní výslechovou místnost v budově soudu k dispozici. D. Hovorka sdělil, že někteří soudci využívají místnosti OSPODu. A. Redlichová upřesnila, že mnoho OSPODů využívá výslechové místnosti policie. K. Bělohávková sdělila, že cílem spolupráce s MSP je naučit soudce (opatrovnické i trestní), že ve vztahu k dětem je potřeba chovat se jinak, citlivěji. Jsou iniciativy, aby opatrovnické soudci využívali dětské výslechové místnosti a hlavně aby neopomíjeli názor dítěte, komunikovali s ním osobně a nerozhodovali jen na základě stanoviska OSPODu. Policie a OSPOD si navzájem často půjčují své výslechové místnosti pro děti, proto občas není na škodu, že si soud místnost také půjčí, protože děti už to prostředí znají. Účelem je, že si děti zaslouží od soudců speciální zacházení a hledají se možnosti, které tomu napomůžou. V lepším prostředí se dítě chová jinak než v ohradce v soudní místnosti. Soudci pak uvidí, že to jde i jinak a budou chtít podobnou místnost i na svém soude, aby nemuseli dojíždět jinam.

3. Vývoj návrhu zákona o ochránci práv dětí

Paní zmocněnkyně informovala o tom, že se s KVOP dohodli na přípravě pozměňovacího návrhu, který bude přednesen poslanci při prvním čtení návrhu zákona ve sněmovně snad na podzim tohoto roku. Jde o kompromisní řešení, původně silné kompetence ochránce práv dětí byly zredukovány, ve zkratce bude dosavadní stížnostní agenda ponechána veřejnému ochránci práv. Soustředíme se zejména na tři nové agendy, velmi zjednodušeně řečeno jde o agendu
a) monitorovací: komplexní monitoring práv dítěte, tedy jak se dodržují základní práva a svobody ve vztahu k právům dítěte, neboť monitorovací instituce zde zatím chybí i na obecné úrovni,
b) participační: zakládá participaci dětí při rozhodování na procesech, kde se jedná o jejich právech či zájmech, vytváří participační poradní orgán, rozšiřuje povědomí veřejnosti o právech dětí, a
c) vstupovací: v zákonem stanovených případech se může ochránce práv dětí účastnit soudních řízení ve věcech týkajících se dětí. Stížnostní agenda tedy zůstane KVOP, kde s ní mají větší zkušenosti a jsou na ni lépe personálně vybaveni. Do konce tohoto týdne bude připravena konečná verze návrhu, aby se stihl projednat v Poslanecké sněmovně.

J. Machačka, který se na tvorbě finálního návrhu zákona podílí s pracovníky z KVOP, potvrdil slova paní zmocněnkyně a stručně informoval o jednáních s KVOP.

Paní předsedkyně poděkovala za informace a za konstruktivní jednání, jejichž výsledkem je návrh, jenž má větší podporu zúčastněných stran. Požádala členy o pozitivní komunikaci směrem k uvedenému návrhu zákona.

4. Přijetí usnesení na podporu zřízení ochránce práv dětí

Členové Výboru se v rámci diskuze domluvili na konečné podobě usnesení.

Při hlasování bylo přítomno 14 osob s hlasovacím právem.

11 osob hlasovalo pro přijetí usnesení.

3 osoby se zdržely hlasování.

Usnesení bylo přijato.

Paní zmocněnkyně a paní předsedkyně poděkovaly členům Výboru za přijetí usnesení.

-----Následovala přestávka-----

5. Reflexe opatření týkající se dětí a rodin, která byla přijata během karantény související s COVID-19

Paní předsedkyně stručně představila odpovědi jednotlivých resortů na dotaz paní zmocněnkyně, jaká opatření týkající se dětí a rodin ministerstva přijala v souvislosti s nouzovým stavem z důvodu pandemie COVID-19. Zdůraznila metodické doporučení ministerstva zdravotnictví (MZD) k přítomnosti zákonných zástupců u nezletilých pacientů v době nouzového stavu, v němž je mimo jiné výslovně řečeno, že poskytovatel zdravotních služeb musí respektovat právo nezletilého pacienta, včetně novorozence, na nepřetržitou přítomnost zákonného zástupce. Toto právo platí bezpodmínečně ve všech prostředích, poskytovatel zdravotních služeb ho má respektovat nepřetržitě, ne pouze za nouzového stavu. Právu nezletilého dítěte na nepřetržitou přítomnost mají být podřízeny i vnitřní řády nemocnic, což v praxi není vždy dodržováno. Tomuto tématu se musíme věnovat systematicky a dlouhodobě, s paní zmocněnkyní a náměstkem Policarem jsme jednali o nutnosti propojení sekce lidských práv a MZD v dané agendě, neboť si zaslouhuje zvláštní pozornost.

M. Šimůnková sdělila, že se v KVOP tomuto tématu také věnovali a připravili k němu materiál, který zašle. Pokud jde o zdravotní zařízení, obdrželi několik podnětů týkajících se neumožnění přítomnosti zákonného zástupce u nezletilého dítěte ve zdravotnickém zařízení. Stěžovatelé se však musí se stížností obracet nejprve přímo na dané zařízení, poté na krajský úřad a až poté může KVOP přezkoumat postup kraje. S MZD se domluvili na přípravě obecně platného metodického pokynu (který se nebude vztahovat ke COVID-19), vzorového vnitřního řádu pro poskytovatele zdravotních služeb.

Paní předsedkyně doplnila, že podobnou komunikaci vedla také paní zmocněnkyně s panem náměstkem Policarem a domluvili se na intenzivnějším metodickém vedení krajských úřadů a jejich zdravotnických odborů v této agendě. Mohl by vzniknout i další systém vzdělávání zdravotníků a pracovníků v nemocnicích, jak naplňovat práva dětí v denní praxi, např. s uváděním příkladů již zavedené dobré praxe v obdobných zařízeních, aby byly vyvráceny mýty, že to není možné, když v sousední nemocnici to možné je. Jedná se např. o přítomnost rodičů u uspávání dítěte při narkóze, přítomnost rodičů na JIP atd. Některé nemocnice přítomnosti rodičů svévolně brání, jiné přítomnost na krátkou dobu umožňují, což je ale pro děti spíše traumatické. Je potřeba také zavést kontrolní mechanismy, jak v praxi implementace práv dětí ve zdravotnických zařízeních probíhá. Důležitá je i péče o socio-emoční a emoční potřeby dětí jako prevence raných vývojových traumat, protože nejen somatické, ale i duševní zdraví ovlivňuje průběh léčby.

M. Šimůnková dále uvedla, že oslovila všechny krajské úřady, aby jí sdělily počty stížností na zdravotnická zařízení, ty ale bohužel skoro žádné stížnosti neevidují, protože lidé nejsou zvyklí se obracet ještě na krajské úřady poté, co se obrátili na zdravotnické zařízení.

Paní předsedkyně poté pokračovala zmínkou o novele školského zákona upravující pravidla pro poskytování distančního vzdělávání. Problém vidí v absenci specifického doprovodného předpisu, který by řešil poskytování podpurných opatření dětem, které je potřebují a mají na ně zákonný nárok, i během distančního vzdělávání, stejně tak jako zajištění kontinuity školských poradenských služeb dětem, které je potřebují i během distančního vzdělávání. Z pozice různých odborných organizací se snaží apelovat na Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT), aby vznikla doprovodná vyhláška, která by uvedené problémy řešila. Zároveň monitorují velké množství škol, zejména v sociálně vyloučených lokalitách, kde pro děti ze sociálně vyloučených rodin nebyla připravena žádná podpora během distančního vzdělávání, pokud jim ji nezajistila nějaká silná a kvalitní nezisková organizace, a děti tak v některých případech neměly kontakt se školou po dobu až 6 měsíců. Toto by se v žádném případě nemělo opakovat, ale bohužel zatím nejsou známy žádné krizové plány, které by takovým situacím předcházely. Rada ředitelů čeká na pokyny, zda a za jakých podmínek za dětmi mohou poslat např. asistenta pedagoga, školního psychologa, aby mohl třeba v individuálním režimu s dětmi pracovat dál a poskytovat jim psychologickou pomoc. MŠMT by mělo jasně určit a vysvětlit, jaká jsou pravidla pro kontinuitu zajišťování poradenských služeb a podpurných opatření pro děti.

Ministerstvo vnitra (MV) určilo školy, které pečovaly o děti od 3 do 10 let, jednalo se převážně o děti pracovníků integrovaného záchranného systému. Objevila se zajímavá iniciativa, aby podobná možnost existovala i pro děti rodičů, kteří ze socio-ekonomických nebo jiných důvodů nejsou schopni péči o děti během karantény zajistit a děti jsou tak potenciálně ohrožené.

Pokud jde o Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV), problémem byly zejména dlouho zavřené sociálně aktivizační služby. Řada rodičů dětí s těžkým zdravotním postižením postrádala jakékoliv odlehčovací nebo asistenční služby a signalizovali obrovské přetížení, dle dat od Aliance pro individualizovanou podporu byla tato skupina rodičů často na pokraji sil a podpůrné služby jim nebyly dostupné. Vyzývali jsme ministryni MPSV, aby sociálně aktivizační služby zpřístupnila a dovolila terénní podporu a kontakt s rodiči, kteří třeba potřebují navést na to, kde si zažádat o finanční pomoc při výpadku příjmu, případně kde hledat pomoc jiného druhu. Bylo by vhodné, aby se podobná situace již neopakovala.

M. Šimůnková navázala a uvedla, jaké oblasti považuje za problematické KVOP na základě tzv. COVID-19 návštěv v zařízeních, kam má KVOP pravomoc vstupovat na základě Úmluvy proti mučení. Navštívili také 4 dětské domovy a dětské domovy se školou krátce po skončení nouzového stavu za účelem zjištění, zda práva dětí nejsou v souvislosti s opatřeními nadměrně porušována. Vedení dětských domovů se snažila improvizovat, neboť jim velmi chybělo metodické vedení MŠMT. Ředitelé nevěděli, jak mají postupovat ohledně zákazu návštěv dětí. KVOP konstatovalo, že plošný zákaz návštěv a „dovolenek“, který trval několik týdnů, je neadekvátní, je možné, aby zařízení dětem zprostředkovalo kontakt s nejbližšími rodinnými příslušníky v rámci pobytu venku za dodržení bezpečnostních opatření. Praxe byla velmi různorodá, proto bylo MŠMT doporučeno, aby tuto oblast metodicky pro další období upravilo. U dětských domovů se školou bylo nelogické omezení vyučování, neboť děti jsou v jedné skupině jak v dětském domově, tak při vyučování.

Dalším tématem jsou děti vězněných rodičů, protože návštěvy ve věznicích byly omezeny pouze pro jednu osobu, avšak děti mohou na návštěvu pouze v doprovodu dospělé osoby (zákonného zástupce), byly tím tak z návštěv vyloučeny. Nakonec Vězeňská služba opatření lehce uvolnila a na návštěvu už může jedno dítě. KVOP apelovalo na generálního ředitele Vězeňské služby i na ministryni spravedlnosti, aby na návštěvu mohlo přijít více než jedno dítě.

Pokud jde o sociálně aktivizační služby, apelovali jsme na ministryni práce a sociálních věcí, aby je povolila, nejen tedy pro rodiny s dětmi, ale i pro dospělé a seniory.

Paní předsedkyně navrhla, aby byla uvedena témata shrnuta do doporučení pro resorty, které by Výbor mohl přijmout ve formě usnesení a to *per rollam*.

6. Připojení se k usnesení Výboru pro základní práva a diskriminaci ze dne 27. srpna 2020 k dopadům opatření přijatých v souvislosti s pandemií onemocnění COVID-19 na osoby ohrožené chudobou a sociálním vyloučením

Paní předsedkyně krátce představila usnesení, nikdo k němu neměl připomínky, proto se přešlo k hlasování.

Při hlasování bylo přítomno 14 osob s hlasovacím právem.

14 osob hlasovalo pro přijetí usnesení.

Nikdo se nezdržel hlasování a nikdo nehlasoval proti usnesení.

Usnesení bylo jednohlasně přijato.

Paní předsedkyně poděkovala členům a členkám za hlasování.

7. Návrh novely zákona č. 372/2011 Sb. o zdravotnických službách a podmínkách jejich poskytování

Š. Tyburcová se ujala představení návrhu novely k uvedenému zákonu členům Výboru. Meziresortní připomínkové řízení skončilo den před konáním zasedání Výboru. Návrh novely

obsahoval mimo jiné změnu týkající se dětských domovů pro děti do 3 let věku, které jsou v nyní platném znění upraveny v § 43 a § 44. Cílem je, aby ve zdravotnických zařízeních nebyla možná ústavní výchova a aby docházelo ke změně zdravotnických zařízení (konkrétně kojeneckých ústavů) směrem k deinstitucionalizaci.

Do dnešních domovů pro děti do 3 let věku jsou přijímány děti nejen ze zdravotních důvodů, ale také ze zdravotně-sociálních a sociálních důvodů, jsou tam i na základě žádosti rodičů, předběžného opatření soudu nebo na základě nařízení ústavní výchovy. Většina dětí umístěných v těchto domovech je starší 3 let, ale je to individuální. Zřizují je kraje nebo města (jeden je zřízen i v rámci Thomayerovy nemocnice). Náklady na provoz nejsou hrazeny z veřejného zdravotního pojištění, ale z rozpočtu zřizovatele.

Připomínkové řízení bylo uzavřeno předešlý den, zasláné připomínky bude MZD jedna velká hromadná vypořádací porada, ale bude jich probíhat více a online.

Paní zmocněnkyně sdělila, že k předmětnému návrhu novely uplatnila mnoho zásadních připomínek, neboť navrhovaná novela neodstraňuje problémy, např. nezavádí věkové hranice pro umístění dětí. Je nelogické, aby se o děti s hendikepem staraly v sociální oblasti zdravotní sestry a naopak, aby nespécifikovaní sociální pracovníci prováděli některé úkony, které mají provádět pouze zdravotníci. Dále uvedla, že zásadní připomínky má řada resortů, proto se na paní Š. Tyburcovou obrátila s dotazem, kdy MZD plánuje představit návrh novely po vypořádání připomínek s ohledem na poslední rok funkčního období Poslanecké sněmovny. Š. Tyburcová odpověděla, že se s připomínkami ještě neseznámila, zpracovávat je bude příslušný odbor.

E. Petrová sdělila, že Evropský výbor pro sociální práva vydal rozhodnutí ke kolektivní stížnosti. Zatím je do 22. listopadu přístupné pouze státním orgánům, ale po uplynutí této doby ho členům Výboru může poskytnout. Předložený návrh novely je v rozporu s rozhodnutím Evropského výboru. Hlavním problémem jsou dobrovolné pobyty, dochází tak k obcházení systému občanského zákoníku, kdy dítě může být do ústavu umístěno až v poslední řadě po vyčerpání jiných prostředků. Apelovala tedy na zrušení této možnosti.

Paní předsedkyně uvedla, že si myslí, že by pomohlo, kdyby ze strany paní zmocněnkyně Válkové nebo ze strany pana vládního zmocněnce Schorma bylo iniciováno jednání na úrovni náměstků, např. s panem náměstkem pro legislativu Policarem a panem náměstkem pro zdravotní péči Šedoem, také se zástupci Výboru pro práva dítěte. Jednání by mělo být odborné, ale zároveň na takové úrovni, že bude možné dohodnout se věcně na optimálním tvaru, který bude vyhovovat jak nejlepšímu zájmu dětí, tak našim mezinárodním závazkům.

Š. Tyburcová poté pokračovala v prezentaci. Uvedla, že dětské domovy pro děti do 3 let mají být zrušeny a mají vzniknout centra komplexní zdravotní péče o děti, kde by se poskytovaly zdravotní služby dětem s chronickým onemocněním nebo zdravotním postižením do 19. narozenin dítěte. Nemělo by se jednat o zařízení ústavní výchovy, zařízení tak nebudou jen lůžková a bude kladen důraz na ambulantní péči a na poskytování zdravotní péče ve vlastním sociálním prostředí dítěte. Zařízení by mohla poskytovat i nezdravotní „restivní péči“ například dvakrát ročně na 14 dní pro rodiny, které se o zdravotně postižené dítě starají doma. Dítě by tak bylo hospitalizováno a rodina by si mohla odpočinout a jet třeba na dovolenou. Nebude se jednat o sociální službu a měla by být hrazena z veřejného pojištění. Centra komplexní zdravotní péče pro děti si ale také budou moci sociální a odlehčovací služby zaregistrovat. Předpokládá se, že každý kraj by měl poskytovatele takových služeb, například i s více místy poskytování, zejména pokud jde o ambulantní a terénní péči. Financování bude vícezdrojové – ze systému veřejného pojištění a z rozpočtu zřizovatele, případně ze sociálních systémů, pokud by tam byly registrovány i sociální služby. Personální obsazení a technické vybavení budou upraveny v prováděcím předpise – ve vyhlášce. Počítá se se zvýšeným počtem ošetřovatelského personálu, měla by být minimálně jedna sestra na čtyři nebo pět dětí. K 31. 12. 2025 by mělo dojít ke zrušení dětských domovů pro děti do 3 let věku.

Členové Výboru průběžně upozorňovali, že za jejich resorty byly k jednotlivým bodům vneseny připomínky. Paní předsedkyně poděkovala paní Tyburcové za prezentaci.

8. Různé

a. Diskuze a přijetí usnesení k návrhu novely vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů

Paní předsedkyně představila členům Výboru návrh novely uvedené vyhlášky, který navrhuje velmi výrazné omezení poskytování podpůrných opatření celým skupinám dětí podle diagnóz. De facto nás vrací před rok 2016, kdy začala platit novela školského zákona, která poskytuje nárok na podpůrná opatření všem dětem bez rozdílu od mateřské po základní, střední a vyšší školy, do družin a základních uměleckých škol. Novela zákona byla velmi progresivní v tom, že se musí posoudit individuálně potřeby každého dítěte, nikoli se na potřeby dítěte dívat skrze skupinové nálepky nebo diagnózy. Bylo to spravedlivé nastavené legislativy a tím pádem i postupné zvyšování šancí všech dětí na kvalitní vzdělávání. Mnoho škol společné vzdělávání podporuje. Kvůli navrhované novele vyhlášky by např. děti s těžkým tělesným postižením, s těžkými vadami řeči, s psychiatrickým onemocněním, se specifickými poruchami učení a s chronickým dlouhodobým onemocněním by od příštího školního roku ztratilo nárok na asistenta pedagoga. Pro řadu dětí např. s těžkým diabetem, cystickou fibrózou či nervově-svalovým onemocněním by to bylo likvidační, většina z nich je ve škole jen díky pomoci asistenta pedagoga. MŠMT odkazuje na pomoc na MPSV, aby byl asistent pedagoga placen z příspěvku na péči – ten je však často tak nízký, že nepostačuje ani na základní pomůcky. Zároveň MŠMT počítá s tím, že u zdravotně postižených a nemocných by část služeb a podpory na sebe mělo vzít MZD. Tyto návrhy ale nejsou opřeny o žádný plán nebo reálnou dohodu.

Členové sdělili, že za relevantní resorty také podávají připomínky v meziresortním připomínkovém řízení. J. Machačka zdůraznil odlišnosti legislativního procesu při přijímání (novely) vyhlášky jako podzákoného právního předpisu s tím, že přijetí vyhlášky je výrazně jednodušší než přijetí např. (novely) zákona.

Paní předsedkyně se zeptala členů Výboru, zda by byli ochotni domluvit se na usnesení, které by vyjadřovalo znepokojení nad navrhovanou novelou vyhlášky a zda o něm chtějí hlasovat nyní nebo formou per rollam. M. Prokeš, M. Šimůnková, P. Kačirková, E. Petrová a další členové Výboru vyjádřili jednoznačný zájem přijmout usnesení a podpořili přijetí usnesení na zasedání. Členové Výboru se poté v rámci diskuze domluvili na konečné podobě usnesení.

Při hlasování bylo přítomno 14 osob s hlasovacím právem.

13 osob hlasovalo pro přijetí usnesení.

1 osoba se zdržela hlasování.

Nikdo nehlasoval proti usnesení.

Usnesení bylo přijato.

Paní předsedkyně poděkovala členům a členkám za hlasování.

Paní zmocněnkyně sdělila, že bude obratem kontaktovat pana ministra Plagu a v osobním dopise ho upozorní, že bylo takové usnesení přijato a aby věnoval pozornost připomínkovému řízení.

b. Návrhy na nová témata, která by měl Výbor řešit

M. Prokeš navrhl zabývat se účelově zřizovanými výběrovými třídami ve školách a možnou nepřímou diskriminací dětí v sociálně vyloučených lokalitách. Na Výbor pozveme Českou školní inspekci.

c. Další zasedání

Paní předsedkyně členy upozornila, že vzhledem k opětovně se zhoršující situaci ohledně COVID-19 příští zasedání Výboru proběhne online.

Paní předsedkyně všem poděkovala za jednání a zasedání ukončila.